

Teksto rinkimas kompiuteriu: skyryba

Pagalvokite

Lietuvių kalboje yra rašybos taisyklės. Kompiuteriu tekstas renkamas pagal tam tikras taisykles. Kyla klausimas: ar geriau tašką padėti po žodžio įvesti tarpą tik tik tik tik tik toliau . rinkti. naują žodį? O gal tarpas nereikalingas?

- Kokias žinai teksto rinkimo kompiuteriu taisykles?
- Kaip renkamos kabutės, taškas, skliaustai, brūkšniai ir kt. simboliai?
- Ar lietuvių kalboje simboliai renkami skirtingai nei kitose kalbose?

Parašyk, ką manai...

Pasigilinkite

Tekstas – tai grafinių ženklų visuma, kuria perteikiama norima mintis ar žodinis kūrinys.

Pagrindiniai teksto elementai:

- rašmuo (simbolis),
- žodis,
- eilutė,
- pastraipa.

Peržiūrėkite video medžiagą apie google dokumentų programą:
http://www.youtube.com/watch?v=BOiq9D_HEQE&list=FLTApioCWUL0j4KTDU69d_4Q&index=1

Renkant tekstą kompiuteriu reikia laikytis šių taisyklių:

1. Tarp žodžių paliekamas vienas tarpas.

Pvz., parašyk vieną sakinį.

2. Kablelis, kabliataškis, dvitaškis, šauktukas, taškas dedami be tarpo po paskutinės žodžio raidės, tačiau po šių skyrybos ženklų turi būti paliekamas tarpas.

Pvz., parašyk vieną sakinį su keliais skyrybos ženklais.

3. Pastraipa visuomet pradedama naujoje eilutėje.

Pvz., parašyk 2 pastraipas.

4. Ilgasis brūkšnys (Alt + 0150) dažniausiai atskiriamas tarpais iš abiejų pusių.

Pvz., parašyk vieną sakinį.

–

5. Skliaustai (ir kabutės “ apgaubia tekstą be tarpų: nei po atidaranciojo skliausto, nei prieš uždariantįjį skliaustą tarpas nepaliekamas. Prieš atidarantįjį skliaustą tarpas būtinas.

Pvz., parašyk vieną sakinį.

(Šaltinis <http://elinara.ktu.lt/plc/cdk-rastingumas/170831.html>)

Lietuviškos kabutės skiriasi nuo kabučių, naudojamų anglų kalboje:

- Atidarancios kabutės rašomos apačioje, jos primena mažus devynetukus (Alt + 0132);
- Uždarancios kabutės rašomos viršuje, jos primena mažus šešetukus (Alt + 0147).

Lietuviškų kabučių bei brūkšnio gavimo kodai:

„	Alt + 0132
“	Alt + 0147
–	Alt + 0150

Linux operacinė sistema ir Chromebook kompiuteriai turi patobulintą lietuvišką klaviatūrą *Lithuanian Numeric* pagrindu. Joje atidaromąsias kabutes („) įterpia klavišas 9, o uždaramąsias kabutes (“) – 0 viršutinėje skaičių eilėje. Brūkšnį (–) įterpia klavišai Alt Gr + .

Pvz., parašyk vieną sakinį su lietuviškomis kabutėmis

Pritaikykite

Surūšiuokite žaliame stulpelyje esančius terminus su sakiniams pirmame stulpelyje. Geltonuose langeliuose įrašyk raidę.

1. Raidinius simbolius galima jungti po kelis, atskiriant simbolių grupes tarpu ar kitokiu skiriamuoju ženklu, tuomet turėsime	D	pastraipomis (A)
2. Žodžių grupes atskyrę tašku, turėsime		antraštė (B)
3. Kūrinio ar jo dalies pavadinimas — tai		skyriai (C)
4. Teksto dalys, kurias sudaro vienas ar keli logiškai susieti sakiniai, vadinamos		žodžius (D)
5. Kai tekstas didesnės apimties, jis skaidomas į didesnes dalis — tai		sakiniai (E)

2 užduotis

Ištaisyk teksto rinkimo klaidas:

Jonukas norėjo išsispausdinti gražią perskaitytą pasaką. Kadangi jis nemokėjo tekstų rinkimo taisyklių, pasaką surinko su labai didelėmis klaidomis.

- *Padėkite Jonukui sutvarkyti tekstą pagal taisykles.*
- *Tekstą taisykite čia pat.*
- *Subendrinkite darbą su greta sėdinčiu draugu, leisdami jam rašyti komentarus.*
- *Draugo darbe komentaru pažymėkite paliktas klaidas, nurodant taisyklės numerį.*

Ištrauka iš pasakos “Indas , kuriame karalius laiko geriausią savo vyną”. Vincas Mykolaitis-Putinas

Visi tos šalies žmonės matė jo nenuilstamą darbą krašto naudai , jo budrumą, ir kada vienas antrą pagirti norėdavo, sakydavo : “Jis darbštus ir budrus vyras , kaip patsai Arkazaris , kuris karaliaus vardu valdo mūsų šalį” .

Buvo dar Arkazaris teisingiausios širdies žmogus ir todėl neapkentė savo šalį melo ir neteisybės .

Visomis pastangomis , visomis savo sielos jėgomis stengėsi jisai išginti, išvyti neteisybę ir neteisingumą iš tos šalies,kurią jisai valdė,sienų.

Ir besistengdamas buvo jisai kaip tasai geras ūkininkas,kuris,ūkį vesdamas,visur visa

patsai prižiūri , kad nebūtų nei apsileidusio darbininko , nei savo laiku neatlikto darbo.

Jis visus prižiūrėdavo , visur ir visuomet stengdavosi, kad nebūtų tarp tų, kuriuos jis pasirinko kaip draugus ir darbui padėjėjus, nei darbuose apsileidusio, tinginiaujančio žmogaus, nei kreivos širdies, melą ir neteisybę mėgstančios.

Visas šitas jo pastangas matė žmonės ir gėrėjosi dėkingi jam būdami.

O kai vienas antrą pagirti norėdavo, kalbėdavo: “Jisai teisingos širdies vyras kaip patsai Arkazaris, kuris karaliaus vardu valdo mūsų šalį”.

Papildomai

Tarpas

Tarpas gali būti paprastas (renkamas ilgu tarpo klavišu *Space*) arba jungiamasis (klavišų kombinacija *Shift + Ctrl + Space*), renkamas tada, kai norima, kad tekstas išliktų vienoje eilutėje.

Tarpą tarp žodžių, skaičių ir ženklų *reikia palikti* šiais atvejais:

- tarp punkto ar papunkčio numeracijos ženklo su tašku ir pirmojo žodžio (pvz., 1. Pavesti...; 1.2. Nustatyti...)
- tarp vardo raidės ir pavardės (jungiamasis tarpas) (pvz., E. Petraitis, R. Jutkonytė, J. M. Barroso)
- tarp žodžio ir kitos to žodžio formos galūnės ar baigmens (jungiamasis tarpas) (pvz., vertėjai (-os))
- tarp žodžio ar sutrumpinimo ir pasvirojo brūkšnio (pvz., tel. / faks.)
- tarp skaičiaus ir mato, dydžio ir pan. simbolių bei santrumpų (jungiamasis tarpas) (pvz., 40 mln., 2007 m. liepos 16 d., 17 val. 20 min., § 19, 5 000 EUR, 100 %, 1 000 kg)
- tarp daugiaburčių sutrumpinimų dėmenų (jungiamasis tarpas) (pvz., t. y., t. t., š. m.)
- tarp sutrumpinto žodžio (žodžių) ir susijusio žodžio (jungiamasis tarpas) (pvz., e. paštas)
- rašant datą (jungiamasis tarpas) (pvz., 2007 10 17)
- tarp vieno skaičiaus skaitmenų grupių (grupuojama po tris skaitmenis; būtinas jungiamasis tarpas) (pvz., 10 000 t, 100 000 000 EUR, 1 000 kg)

Tarpų *nepaliekama*:

- po žodžio ar skaičiaus prieš skyrybos ženklus: tašką, šauktuką, klaustuką, dvitaškį, daugtaškį, kablelį, kabliataškį, po atidaromojo skliausto ir prieš uždromąjį skliaustą,
- tarp žodžių ar skaičių, kuriais nurodomos tam tikros ribos, ir brūkšnio (pvz., birželis–rugpjūtis, 2001–2006 m.)
- tarp skaitmenų ir pasvirojo brūkšnio (pvz., 1/2 dalis (*santykio raiška*))

Išsamiau žr.:

<http://publications.europa.eu/code/lt/Lt-4100108.htm>

Brūkšnelis, brūkšnys ir minusas

Brūkšnelis ir brūkšnys yra skirtingi ženklai.

- **Brūkšnelis** rašomas tarp dviejų (kartais ir daugiau) sintaksiškai lygiaverčių žodžių, nusakančių vieno daikto, reiškinių ar vienos ypatybės pavadinimą (pvz.: *lopšelis-darželis*, *paskaita-koncertas* ir kt.). Išsamiau žr. <http://www.vlkk.lt/nutarimai/rasyba/bruksnelis.html>

- **Brūkšnys (Alt+0150)** yra skyrybos ženklas, juo skiriamos sakinio dalys, sakinių dėmenys, tiesioginė kalba. Brūkšnys dažniausiai rašomas su tarpais. **Brūkšnys** taip pat rašomas tarp dviejų ar daugiau žodžių ar skaitmenų, žyminčių daiktų bei reiškinių vietos, laiko, kiekio, eilės ribas (pvz.: *Traukinys Vilnius–Kaunas išvyks laiku. Lankytojai priimami 12.30–16.30 valandomis. Bibliotekoje lankausi 2–4 kartus per savaitę*). Brūkšnys riboms žymėti gali būti rašomas be tarpų, ypač tarpai nepaliekami tarp ribas žyminčių skaitmenų.
- Brūkšnys, kurio kodas 151, palaikytas per ilgą, jis vadinamas ilguoju ir vartojamas nebent išskirtinumo, puošnumo sumetimais.

Išsamiau žr. <http://publications.europa.eu/code/lt/lt-4100104.htm>
<http://www.vlkk.lt/lt/5204>
<http://publications.europa.eu/code/lt/lt-4100105.htm>

Lietuviškos kabutės

Lietuviškos kabutės skiriasi nuo kabučių naudojamų anglų kalboje:

- Atidarančios kabutės rašomos apačioje, jos primena mažus devynetukus (Alt + 0132);
- Uždarančios kabutės rašomos viršuje, jos primena mažus šešetukus (Alt +0147).

Pavyzdžiai:

„fGoogle“ sukūrė virtualų žemėlapi.

Į ją pažiūrėję, žmonės sakydavo: „Kokia graži ir maloni mergytė“.

Išsamiau žr.:
<http://www.vlkk.lt/lt/9983>;
<http://publications.europa.eu/code/lt/lt-4100107.htm>.

Skliaustai

Tarp žodžio ir skliaustų tarpas nepaliekamas.

Pavyzdžiai:

Apsakymuose apie vaikus („Kaip Jonelis raides pažino“, „Petriukas atsargus“, „Magdelė“) parodomas liaudies žmogaus troškimas siekti mokslo ir šviesos.

Mokinys (-ė), gerbiamasis (-oji), mokytoja(s) (*plg.* mokytojas (-a) *ir pan.*).

Daugiau galite rasti čia:
<http://www.knypava.lt/2010/06/21/kai-kuriu-zenklu-kabutes-bruksniai-bruksneliai-rasybo-ir-tarpu-palikimo-atmintine/>
<http://ualqiman.dtiltas.lt/klaustukas.html>
<http://www.vlkk.lt/lt/nutarimai/rasyba/skaiciai.html>
<http://www.vlkk.lt/lt/nutarimai/rasyba/data-laikas.html>

Apmąstykite

Ką naujo sužinojote ir galėsite pritaikyti?

Pakartokite

Sukurkite savo pasaką ir pritaikykite įvairius teksto formatavimo būdus.

--